

برنامه‌های شخصی یادگیری^۱

- برنامه شخصی یادگیری چیست؟
 - چگونه می‌توان این برنامه‌ها را تهیه کرد؟
- در سال‌های اخیر موضوع برنامه‌های شخصی یادگیری در حیطه آموزش‌های پزشکی وارد شده است. این برنامه‌ها از سال‌های آغازین آموزشی تا برنامه‌های آموزش مداوم را در برمی‌گیرد.^۲ این فصل شامل مروری بر این برنامه‌ها و چگونگی اجرای آن است.

• پایه کار

- برنامه‌های یادگیری فردی کدامند؟
- این برنامه‌ها راه شناسایی موارد زیر را به ما نشان می‌دهد:
 - نیاز به یادگیری چه چیزی داریم؟
 - چرا باید آن را یاد بگیریم؟
 - چگونه می‌خواهیم آن را یاد بگیریم؟
 - چگونه خواهیم دانست آن چیز را فرا گرفته‌ایم؟

¹ Personal Learning Plans

² Challis M, 2000.

- در کدام محدوده زمانی می‌خواهیم آن را فراگیریم؟
- مقاصد یادگیری ما چگونه به آموزش‌های گذشته و آینده‌مان مرتبط می‌شود؟

این فرآیندها و فرآیندهای مشابه آن، با عنوان‌های گوناگون زیر نامیده می‌شوند:

- پیمان‌های یادگیری
 - موافقتنامه‌های یادگیری
 - برنامه‌ریزی پیشرفت شخصی
 - ممیزی شخصی
 - برنامه‌ریزی عملیاتی شخصی
 - جدول پیشرفت یادگیرنده (دانشجو)
- اساساً، اصول مراحل شناسایی و تعیین نیازهای یادگیری همه موارد بالا مشابه است:

- قرار دادن یادگیرنده در مرکز فرآیند یادگیری با استفاده از عملکرد فعلی به عنوان یادگیرنده.
- توسعه اختیار فردی به عنوان یادگیرنده برای جستجوی روش‌هایی به منظور برآورد کردن نیازهای یادگیری فردی.
- همبستگی نزدیک تئوری و عمل در پیشرفت یادگیرنده.
- افزایش انگیزه خویش برای یادگیری و پرسش سئوال‌های مناسب از خود و دیگران.

• انعطاف‌پذیری برنامه یادگیری بر حسب تغییرات و رویدادها در فرآیند یادگیری.

جنبه معمول دیگری که رویکردهای مختلف را به برنامه‌ریزی برای یادگیری و پیشرفت شخصی پیوند می‌دهد، استفاده از منتور^۱، (یا در برخی موارد هم‌کلاسی) برای حمایت از برنامه پیشرفت و اجرای آن است. در سطح کار تیمی یا سازمانی، این فرآیند به سیستم ارزیابی، مدیریت کیفیت و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پیوند می‌خورد. مدل برنامه‌ریزی یادگیری شخصی مشابه فرآیند مدیریت استراتژیک برای رویارویی با تغییرات است که نکات کلیدی آن شامل موارد زیر است:

- موقعیت کنونی چیست؟
- چگونه می‌توان آن را بهبود بخشید؟
- چگونه می‌توان به اهداف رسید؟
- وقتی به مقاصد برسیم در چه وضعیتی خواهیم بود؟

برنامه‌های یادگیری شخصی چگونه است؟

گرچه برای نوشتن این برنامه‌ها فرمول مشخصی وجود ندارد و زمینه‌های یادگیری هر فردی، برنامه‌ریزی متناسب با موقعیت او را تعیین می‌کند، به هر حال استفاده از فرم زیر (طرح تهیه برنامه یادگیری شخصی) می‌تواند نقطه شروع خوبی برای هر فردی در هر موقعیت یادگیری باشد.

¹ Mentor، بنگرید به فصل ۹ همین کتاب (منتورشیپ).

• پیش‌نیاز برنامه چیست؟

روشن است که اهداف و روش‌های نیل به آن‌ها به عوامل متعددی بستگی دارد که یکی از مهم‌ترین آن‌ها مرحله (سطح) یادگیری است. به این معنی که انگیزه‌های هر فردی برای رسیدن به هدف‌های یادگیری با افراد دیگر متفاوت است. برای مثال انگیزه‌های یادگیری یک دانشجوی پزشکی، با پزشک عمومی و یا دستیار تخصصی تفاوت آشکار دارد.

برنامه یادگیری فردی در محدوده‌ای از نیروهای انگیزشی قرار دارد که به سوابق شخصی و محیط کاری مربوط است. بنابراین اهداف یادگیری دانشجویان پزشکی احتمالاً به موارد زیر بستگی دارد:

- آزمون‌ها و ارزیابی‌های قبلی او در دوره آموزشی.
- درسنامه دوره آموزشی.
- خدمات مورد انتظار از او در آینده شغلی.

چگونه می‌توان به کارورزان در تهیه برنامه شخصی کمک کرد؟

کارورزان برای تهیه برنامه‌های فردی یادگیری نیاز به حمایت دارند و معمولاً از سوی مدیران گروه/بخش به دستیار یا منتور ارجاع داده می‌شوند. در هر حال دانشجوی پزشکی نباید انتظار داشته باشد که برنامه او را دیگران بنویسند بلکه فقط باید از ایشان راهنمایی بخواهد. البته پس از آزمون‌ها و ارزیابی‌های دیگر، نقاط قوت و ضعف کارورزان روشن می‌شود و پس از بحث در مورد کاستی‌ها می‌بایست برنامه‌ریزی انجام شود. برنامه‌ریزی

مهارتی ذهنی است که کارورزان را در پیش‌بینی فعالیت‌های آینده خویش با توجه به نیازها و مشکلات توانا می‌سازد. برنامه‌ریزی در این مرحله، تمرینی است که مهارت طراحی آینده و چالش با مسائل را به کارورز می‌آموزد.

کارورز باید در برنامه‌ریزی به نکات زیر توجه نماید:

- فرد حمایت‌کننده فقط برای کمک به اوست و نباید بجای او کار کند.
- کارورزان باید نظر فرد حمایت‌کننده را محترم بشمارند به این ترتیب که شنونده خوبی باشند، شکایا باشند، در برابر راه‌حل‌ها مقاومت نکنند، سعی در اصلاح داشته باشند، قضاوت عجولانه نکنند، و بازخور مناسب داده و مسیر پیشرفت خود را با شخص حامی کنترل کنند.
- این که کارورز بداند چگونه عملکرد خود را اصلاح کند نشانه قوت او است و نه ضعف او.
- برنامه یادگیری شخصی با توجه به توانایی‌های هر فرد و محدودیت در منابع و زمان تهیه می‌شود و باید واقع‌بینانه و انعطاف‌پذیر باشد.

<p>برنامه یادگیری شخصی</p> <p>نام فراگیر (دانشجو):</p> <p>راهنما/منتور:</p> <p>تاریخ توافق:</p> <p>تاریخ بازنگری:</p>					
جدول زمانی (چه مهلتی را برای تکمیل این قسمت از یادگیری تعیین می کنید؟)	معیارهای ارزیابی (چه چیزی نشان خواهد داد که موفق شده اید؟)	برای ارزیابی میزان دستیابی شما به اهداف چه مدارک و شواهدی باید بررسی شود؟	روش ها و منابع (چکار می خواهید بکنید و برای رسیدن به اهداف به چه تسهیلاتی نیاز دارید؟)	اهداف یادگیری (قصه یادگیری چه چیزی را دارید؟)	چه رویدادی سبب شد به این فکر بکنید و چه چیزی نیاز به یادگیری چه چیزی دارید؟
<p>امضای دانشجو:</p> <p>امضای راهنما:</p>					

ورزش اندیشه ۸

- از کارورزان بخواهید برنامه یادگیری خود را بنویسند. سپس برنامه آن‌ها را ارزیابی و اصلاح کنید.
- از دانشجویان موفق در برنامه‌های شخصی بخواهید تجربه خود را برای دانشجویان دیگر بازگو کنند.